

Asia: VN/2588/2024

Lausuntopyyntö: Arviomuistio kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon perustamisesta ja ostolaskutietojen julkaisemisesta

Yleistä

Ovatko arviomuistion nykytilan kuvausta koskevat osiot oikeansuuntaisia ja riittävän kattavia? Olisiko nykytilan kuvausta syytä täydentää joillain näkökulmilla tai tarpeellisilla tiedoilla?

Tietojohtamisella ja datan saatavuudella sekä hyödyntämisellä on merkittävä rooli julkisten hankintojen kehittämistyössä. Osana tätä työtä olennaista on tunnistaa esteitä ja haasteita nykytilassa. Arviomuistiossa nykytila on kuvattu kattavasti.

Ovatko arviomuistioissa esitetyt toimenpiteet vaikutuksineen oikeansuuntaisia? Olisiko toimenpiteitä syytä täydentää joillakin näkökulmilla jatkovalmistelussa?

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää arviomuistiossa esitettyjä toimenpiteitä vaikutuksineen oikeansuuntaisina ja lähtökohdin kannatettavina. Arviomuistio on kattava ja hyvin valmisteltu.

Liikenne- ja viestintäministeriö huomauttaa, että kehittämistyössä tulee toimenpiteet mitoittaa saatavien hyötyjen mukaisesti, jolloin olennaisen tärkeänä on pidettävä hallinnollisen työn lisääntymisen ja kustannusvaikutusten tarkkaa arviointia jatkovalmistelun aikana. Hallinnollisen työn osalta on tarpeen arvioida sekä hankintayksiköille, että tarjoajille kohdistuvaa lisätyötä. Jatkotyössä tulee kiinnittää huomiota siihen, että valittujen toimien kustannukset eivät ylitä niistä arvioitavissa olevia hyötyjä, eivätkä ne tarpeettomasti luo haasteita julkisiin hankintoihin osallistumiseen, sillä jo nykyisellään julkiset hankinnat nähdään monilta osin monimutkaisina tai jäykkinä. Kaikilta osin tietovarantovalmistelussa tulee arvioida kustannusvaikuttavuutta ja arvioida miten julkisten hankintojen menettelyjä voidaan keventää ja joustavoittaa samalla turvaten oikeusvarmuus ja datan parempi saatavuus ja hyödynnettävyys.

Toimenpiteiden osalta on tärkeää hyödyntää mahdollisimman laajasti jo olemassa olevia järjestelmiä ja rajapintoja. Mikäli tavoitellaan uusia järjestelmiä, tulee nykyisistä samassa suhteessa pyrkiä luopumaan ja päällekkäisen tiedon syöttö pitää minimoida kaikissa vaiheissa.

Hankintatietovarannon soveltamisala ja säädösympäristö

Onko hankintatietovarannon perustamisen ja ylläpidon edellyttämät sääntelytarpeet tunnistettu kattavasti?

Kyllä ovat.

Onko sellaisia hankintayksiköitä tai hankintoja, jotka erityisesti tulisi rajata tulevan hankintatietovarantoa koskevan sääntelyn ulkopuolelle tai toisaalta sisällyttää siihen?

Tietojen julkaisemisen osalta on tärkeää varmistaa, että salassa pidettävät ja turvaluokitellut tiedot jäävät tietovarannon ulkopuolelle ilman merkittävää hallinnollista työtä. Tältä osin harkinta esimerkiksi yksittäisten ostolaskujen tai hankintatietojen siirtämiselle julkisten hankintojen tietovarantoon tulisi olla hankintayksiköllä.

Toimilla ei tule vaikeuttaa tarpeettomasti nykyisin joustavaksi koettuja menetelmiä, kuten puitejärjestelyjä ja pienhankintoja. Kuitenkin asiassa tulee huomioida, että pienhankinnat muodostavat varsin merkittävän osan julkisista hankinnoista, jolloin myös niiden avoimuuden lisäämistä on tärkeää arvioida ilman, että siitä koituu hallinnollista taakkaa hankintayksiköille.

Sisältävätkö hankintayksiköiden ostolaskutiedot henkilötietoja siinä määrin, että niiden käsittely saattaisi aiheuttaa EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetun korkean riskin? Jos kyllä, yksilöi, millaisia henkilötietoja tai erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja hankintadata voi sisältää.

Ostolaskudata voi sisältää henkilötietoja, kuten henkilöiden nimiä ja yhteystietoja. Arvioinnissa on otettu hyvin huomioon tietosuojalainsäädännön asettamat vaatimukset tietovarannolle.

Mille organisaatioille tulisi säätää oikeus saada omien tehtäviensä kannalta välttämättömät tiedot hankintatietovarannosta salassapitosäännösten estämättä?

Arviomuistiossa on kuvattu kattavasti tietojen luovuttamiseen liittyvät asiat. Hankintojen valvonnan näkökulmasta on tärkeää, että valvontaviranomaisella on riittävät oikeudet tiedon saantiin.

Hankintatietovarannon tietosisällöt

Puuttuuko hankintatietovarantoon kerättävien tietojen listauksesta joitakin olennaisia tietosisältöjä?

Ei puutu. Tietojen toimittamisvelvollisuuden osalta tulee arvioida tarkkaan niistä saatava hyöty, sillä esimerkiksi tarjousten toimittaminen tai kansallisten hankintojen jälki-ilmoitusvelvollisuus voivat lisätä merkittävästi hallinnollista työtä hankintayksiköissä. Kerättävä tietosisältö tulee rajata vain siihen tietoon, joista voidaan osoittaa saatavan tosiasiallista hyötyä huomioiden tiedon kokoamisesta ja keräämisestä aiheutuva hallinnollinen työ.

Puuttuuko toimenpiteistä jokin tietosisältöjä ja niiden hyödynnettävyyttä parantava toimenpide?

Ei puutu. Tietojen toimittamisessa tulee mahdollisuuksien mukaan pyrkiä siihen, että tiedot tulevat automatisoidusti esimerkiksi hankintailmoituksista ja järjestelmään saapuvista tarjouksista saatavilla tiedoilla.

Seurataanko hankintayksikkösi hankintasopimusten käyttöä sopimuskauden aikana sopimusjärjestelmän avulla tai muutoin? Onko sopimustietojen keräämiselle esitettävä alustava siirtymäaika riittävä?

Kyllä, hankintasopimusten käyttöä seurataan, mutta erillistä sopimusjärjestelmää ei ole käytössä. Siirtymäajan tulee olla riittävän pitkä, sillä se vaatii todennäköisesti useassa hankintayksikössä tietojen kokoamista. Sopimustietojen keräämisen osalta tulee kerättävä tietosisältö rajata kattamaan vain tarkoituksenmukaiset ja välttämättömät tiedot.

Näettekö estettä kerätä rakenteisena datana tarjousten vertailuperusteita ja vertailuhintoja/laatupisteitä koskevia tietoja?

Siltä osin kuin tiedot eivät ole rakenteisessa muodossa, voi tietojen kerääminen olla haastavaa. Tässäkin asiassa tulee kaikin keinoin pyrkiä hyödyntämään jo nykyisin olemassa olevaa järjestelmädataa esimerkiksi Hilma –ilmoitusten kautta. Haasteita voi ilmetä kuitenkin erityisesti laadullisten vertailuperusteiden keräämisessä.

Rantala Olli-Pekka
Liikenne- ja viestintäministeriö

Luukka Konsta
Liikenne- ja viestintäministeriö